

Самур

№ 7 (160) 2004-йисан 28-июль

1992-йисан январдилай акъатзава

АЗЕРБАЙЖАНДИН ПРЕЗИДЕНТ ИЛГЪАМ АЛИЕВ РЕСПУБЛИКАДИН КЕФЕРПАТАН РАЙОНРА

Алай йисан 20-21-июлдиз Азербайжан Республикадин президент Илгъам Алиев чи уьлкведин кеферпата - Сиязан, Девечи, Къуба, Кцлар ва Хачмаз районра хъана. Президент и районрин агъалийрихъ, гъакни Худата сергъят хуьзвай кьеретдин офицеррихъ ва аскеррихъ галаз гуьруьшмиш хъана.

Къубада президент цийиз кардик кутунвай "Али" твар ганвай алишверишдин меркездихъ, консервияр ийидай заводдин ва "Къадим Къуба" карханадин кра-рихъ галаз таниш хъана. Ам шегьердин, гъакл кьилди Къубадин чувудар яшамиш жезвай поселоқдин агъа-

лийрихъ галаз гуьруьшмиш хъана.

Кцлара президент Н.Нариманован тварунихъ галай паркуна хъана ва ина цийиз туклуьр хъувунвай ветеранрин квалитиз килигна. Кцлара президент Илгъам Алиев цуд агъзурралди инсанри шадвилелди кьаршиламишна.

Хачмаз районда шегьердин агъалийрихъ галаз гуьруьшмиш хъайидалай гуьгъуьниз президент "Къафкъаз" твар алай консервияр ийидай заводдин, гъакни "Хан арх" твар ганвай къанав арадал гъизвай коллективдин кра-рихъ галаз таниш хъана. Эхирда

президентди журналистрин суалриз жавабар вугана.

Азербайжан Республикадин президент Илгъам Алиева кеферпата районрин агъалийрин вилик авур рахунри инсанрик руьгь кутуна. И районрин мадара-вал мадни вилик тухунин, агъалийрин дуланажагъ хъсанарунин важиблувиликай рахай президентди и крар кьилиз акъудун патал гъукуматди вири алахъу-нар ийида лагъана гаф гана. Агъадихъ чна президент-ди авур рахунрай бязи чуклар куьрелди клелдайбурув агакьарзава:

- Къубада зун эхиримжи гъилера клуьд варз инлай вилик хъайиди я. А йикъалай инихъ Къубада хъсанвилехъ члехи дегишвилер кьиле фенва... Зун гзаф шад я хъи, Азербайжандин къадим чилерикай тир Къуба югъ-къандавай вилик физва. Къуба зи рикл алай, заз хайи шегьер я. Азербайжандин Милли Олимпия Комитетди виридалайни члехи комплекс Къубада эцигунни дуьшундин кар туш. Алатай йисан октябрдин вацра чна и комплекс ачухарнай. Гила ина лап хъсан мярекат кьиле фена. Чи мурад хуси майишатар мадни вилик фин, и майишатар арадал гъанвай инсанриз кредитар гун, абуруз мадни хъсан къайгъу къалурун я...

Зун шад я хъи, Къубадин Къырмызы Къе-себедани абадвилер, эцигунар кьиле физва. Зун шад я хъи, райондиз регъбервал гузвай касди риклин сидкъидай кваллахзава. За адаз тапшуругъар гана лагъайди я хъи, чувудар яшамиш жезвай чкадиз хъсандиз фикир гу-рай. За жувани ара-ара иниз атана крар гъикл кьилиз акъудзаватла гуьзчивал ийида...

Азербайжандиз ра-ара къецепатан уьл-квейрай чувудар къведа. За абуруз лугъз-вайди я хъи, Къубадиз вач, килиг. Азербай-жандин маса чкайриз вач. Къырмызы Къесе-бедиз вач, килиг Азербайжанда чувудар гъикл яшамиш жезватла. Чна абур чакай сад-рани чара авурди туш ва инлай къулухъни садрани чара ийидач. Чун вири Азербайжан-дин ватандашар я. Чахъ авайди са ватан

я. Чун и ватан патал чан гузни гъазур я.

- Кцлар Азербайжандин виридалайни иер пилерикай я. Ина яшамиш жезвай инсанри Азербайжандин аслу туширвал хуьн ва мягъкемарун патал члехи алахъунар авуна. Абуру Азербайжандин битаввал хуьн патал шегъидар гана. Гъавилляй вири Азербайжан халкъди кцларвийриз разивал къалурзава ва за ина и гъиссер кве агакьарзава.

Чна Кцлариз ара датлана куьмек гуда. Алай вахтунда ина са къадар крар кьилиз акъудзава. За Кцларай атай вири теклифриз килигда... Район вилик тухун патал иниз лап члехи пулун такъатар серфда, цийи кваллахдин чкаяр ачухарда, фабрикарни заводар эцигда. Квез чир хуьхъ, за Кцлариз хусидаказ фикир гуда ва алахъда хъи, къвери вад йисан къене район мадни иер ва абад хъурай.

Мадни са месэладин гъакъиндай лугъз кланзава. Квез малум тирвал Милли Олимпия Комитетди чи уьлкведин чара-чара пилера цийи спортдин объектар эцигна кардик ку-таза. Къубада, Шекида, Нахчиванда, Ген-жеда, Ленкоранда комплексар эцигнава. Иниз къведаила за фикирна хъи, Кцлара спортдихъ машгуьл жез кланзавайбуру гъами-ша гзаф хъайиди я. Райондай лап хъсан спортсменар акъатна ва абуру спортдин рекъяй чи уьлкведин твар мадни сейли аву-на. Ина спортдихъ машгуьл хъун патал са чка авани лагъана хабар кьурла, са гъвеч-ли чка ава лагъана жаваб вугана заз. За фагъумзавайвал, им са гъвечли татугайвал я. Гъавилляй за квез лугъзува, Милли Олимпия Комитетди Кцлара цийи ва иер олимпиядин комплекс эцигда... За умуд ийизвайвал, куь-руь вахтунда чна ина дуьньядин лап вини дережадин стандартриз жаваб гудай олимпия-дин комплекс эцигда ва ам чна санал ачу-харда. Им Милли Олимпия Комитетдин па-тай Кцлариз пишкеш жеда. Амма президент хъиз, заз Кцларин жемьатар патал лап члехи крар кьилиз акъудиз кланзава. Ина дулана-жагъ лап хъсанди хъана кланзава.

- Хачмаза зун са шумудра хъайиди я ва гъар гъилера инай Бакудиз рикле хуш гъис-сер аваз хъфейди я. Чи халкъдин умуммилли лидер Гъейдар Алиева лагъайвал, Хачмаз Азербайжандин виридалайни иер пилерикай сад я. Гъакъикъатдани гъа икл я. Инин тлебиат гзаф иер я. Амма за икл гъисабзава хъи, Хачмазин виридалайни члехи хазина куьн, къагъриман, ватанперес инсанар, зегъ-метчи хачмазвийар я.

Эхиримжи гъилера зун Хачмаза алатай йисан сентябрдин вацра хъанай. За члехи кархана ачухарзавай мярекатда иштиракнай. За анал ихътин кархана арадиз гъун патал жемьатри чи халкъдин умуммилли лидер Гъейдар Алиевавай тлалабунар авурди малу-марнай. Зи рилел хквезва, Гъейдар Алиева и кархана Хачмаза эциг лагъана тапшуругъ га-най. Гъа икл завод Хачмаза эцигна ва кье "Къафкъаз" твар алай и заводди лап хъсан-диз кваллахзава...

Азербайжандин вири зонаяр вилик физва. Агъзурралди, цуд агъзурралди цийи квал-лахдин чкаяр ахъа жезва. Сечкийрилай ала-тай вахтунда Хачмаз райондани цийи квал-лахдин чкаяр ачухарун патал чехи кваллахар кьилиз акъуднава.

Къубада члехи мярекат кьиле фена. Ана Хачмазви сагъибкаррини иштиракна. Зун гъабурухъ галазни гуьруьшмиш хъана, гъабур-ун магъсулризни килигна. Акъазвайвал, хуси майишатдиз майилвал квердавай гужлу жезва. Азербайжанда сагъибкаррин синиф арадал къвезва, гужлу жезва. Чун ге-лежегда мадни вилик фин патал им вирида-лайни важиблу кар я... Гъукуматди хуси май-ишатдихъ машгуьл ксариз ара датлана къайгъу къалурзава. Ци сагъибкарриз 100 миллиард манат кредит гун фикирда кьунва. И кредитри агъзурралди цийи кваллах-дин чкаяр ачухардай мумкинвал гуда.

ВИДАДИ СЕВЗИХАНОВ - 50**ЖУРНАЛИСТ**

■ Са бязибуру гъиле къелем къуна ака тайвал кхыизвай, газетарни ктабар акъудзавай гилан аямда къелемэгъийрин къадар гыкыван пара хъайитлани, халисан журналистар са акъван авач. Ихътин ксарихъ лагъайтла, халкъдин арада гъурметни ава, къиметни. Гафунин къадир чидай, ам чка атайла лугъуз алакьдай ксарикай гаф кватайла чи ватанэгъли, чи къелемдин юлдаш Видади Севзиханов риклел акъалтда. Азербайжан ва лезги члаларалди яратмишзавай, квекай ва гык! кхыидатла чидай, вичин кхыинрик къел квай журналист.

Са береда Яргунрин хуьре Абдулмежид халудин тувкъендин рехъ тийижир касни авачир. Ина пекер, недай-хъвадай затлар, майишатдин затлар маса гудай. Хуьрун аялри гъиле пул гъатун кумазни иниз чукурунардай. Тувкъендин са пиле цийи ктабар жедай. Вичихъ члехи, члулав вилер авай са гъвечи гадади маса аялрилай тафаватлу яз къенфетар ваь, ктабар къачудай. Цларни тун тавуна клелдай гъвечи Видади и ктабар. Севзихан халудивайни Умгъани халадивай ам герек тирвал ктабралди таъминариз жедачир. (Келунал гзафни гзаф рикл алай Видадиди къедалди и адетдилай гыл къачунвач).

1971-йисуз Яргунрин хуьрун юкьван

“САМУР”

ABİR TAHİROV - 50

■ Bəzi insanların üzündən onların qəlbini asanlıqla oxumaq olur. Abir Tahirov belələrindəndir. Səmimiyyətdən yəqin ələ uca boy, yaraşığı, cüssəli adamın məhriban gözəlində ürəyi həkk olunub: pislik nədir bilməyəm, öz gələcətim dərinə yanan, xeyriyəyə əməllərə can atan bu adam başqalarından çox şey tələb edib özləri heç nə etməyənlərdən xeyli fərqlənir.

Qusar rayonundakı Əcəxür kəndinin sakinləri Abir Zeynəddin oğlunun adını hörmətlə çəkir, onun haqqında ürək dolusu danışirlar: kəndcanlı, elcanlı olduğuna görə. Özü Bakıda yaşasa da, daim doğma kəndinin təəssübünü çəkir, onun xeyrində-şərində yaxından iştirak edir.

Abiri müəllimləri kənddə ən çox mütləq edən uşaq kimi xatırlayırlar. Onlar gülə-gülə danışirlar ki, Abir qonşu Xuluqda kitabxanani da “zəbt etmişdi”.

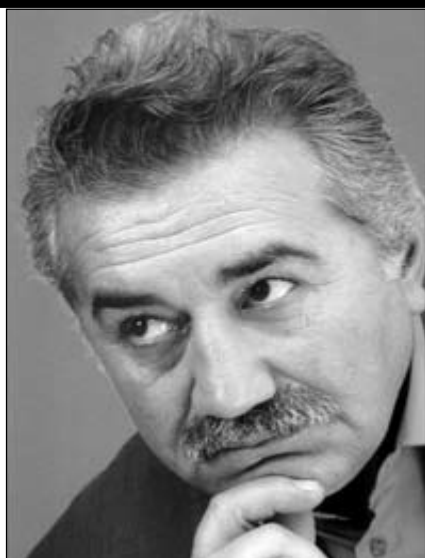
Rəssam olmaq istəyən gənc arzu - suna qovuşdu. 1975-ci ildə Ə.Əzimzadə adına Rəssamlıq Məktəbinə daxil oldu. Buranı başa vuranda o, öz üslubu, öz dəst-xətti olan, ümidlər verən rəssam idi.

Abirle onun ömür-gün yoldaşı Fəridəninin maraqlı məhəbbət tarixəsi var. Uzun hörlüklü kürəklərində qıvrılan gözəl bakılı qızla savadlı və səmimi ləzgi balası bir-birini görən kimi anlamırlar ki, onlar bir-biriləri üçün yaranıblar. Eyni ayda, eyni gündə anadan olmuş gənclərin daxili ələmləri o qədər oxşar idi ki, özləri də buna məəttəl qalmışdılar. Lakin hər iki ailə bu yaxınlığı etirazla qarşıladı. Qız evi qətiyyətlə bildirdi: “Biz rayonluşa qız vermərik!” Oğlan evi sözləndirən idr: “Bizə bakılı qızı lazımdır!”

Amma hər iki evin buzunu gənclərin vəfası və etibarı əritdi. Abirin yüksək mədəniyyəti, təvazökarlığı, ciddiliyi və səmimiyyəti, Fəridənin sadəliyi, zəhmətkeşliyi öz işini gördü. 1980-ci ildə onların toyu oldu. Onların məhəbbətlərinin bəhrəsi - üç övladın dünyaya gəlməsi ilə ailənin özülü bir az da bərkidi. Rüfət, Fuad və Fəina ailəyə o qədər sevinc gətiriblər...

Azərbaycan rəssamlıq məktəbinin ənənələri ruhunda əsərlər yaradan, fransız klassik romanın ruhunda təbiyyət alan Abir öz soy kökünü, xalqının tarixinə və mədəniyyətinə hörmət edən ziyalidir. Bu hisslər onu “Samur” Ləzgi Milli Mərkəzinin tədbirlərində yaxından fəaliyyət göstərməyə sövq edib. Onun təşəbbüsü ilə Bakının Əzizbəyov rayonunda “Samur”-un şöbəsi yaradılıb. Buzovna və Artyom qəsəbələrinin məktəblərində isə 90-cı illərdə onun bilavasitə köməyi ilə məktəblərdə ləzgi dili dərslərinin keçirilməsi qərar alındı. Abir Tahirovun köməyi ilə Buzovna qəsəbəsində keçirilən “Suvar” və “Şahnabat” ansamblarının konsertlərini buranın ləzgi ictimaiyyətinin nümayəndələri indiyə kimi minnətdarlıqla yada salırlar.

Abir Tahirov 1995-ci ildən Samur LMM idarə heyətinin üzvü, 1997-ci ildən isə həmin təşkilatın Ali Şurasının

ƏCƏXÜRÜN SEVİMLİSİ

üzvüdür.

İndi Abir doğma kəndində şadlıq evi ucaltmaq üçün səy göstərir. O, Azərbaycan və dünyanın müxtəlif yerlərinə səpələnmiş əcəxürlərin birgə köməyi ilə bu ideyanı reallaşdırmaq fikrindədir. Bu məqsədlə “Əcəxür” diasporu yaradılıb. Onun arzusunu bəyənən həmvətənləri fəaliyyətə başlayıblar. Artıq şadlıq evi üçün yer ayrılıb, bünövrə qazılıb. Gələcəkdə binanın ətrafında istirahət parkı salmaq da qərara alınıb.

Bu elcanlı, təəssübkeş insanın təşkilatçılıq bacarığı sayəsində Əcəxürdə xeyriyyəçiliyə, kəndin abadlığına çalışınların sayı gündən-günə artır.

Son illər Abir Tahirov rəssamlıqla müntəzəm məşğul ola bilmir. 1987-ci ildə yaratdığı kiçik müəssisə vaxtını çox aparır. Amma arada bədiyi yaradıcılığa da meyl edir. Onun hekayələri “Samur” qəzetinin səhifələrində də dərc olunur.

Abir Əcəxvi “Samur” qəzetinin yaxın dostlarındandır. Bir neçə ildir ki, onun köməyi sayəsində Bakının Buzovna qəsəbəsində qəzetimizin dayaq məntəxəsi yaradılmışdır. Abir müəllimin zəhməti nəticəsində buranın ləzgi sakinləri “Samur”-un saylarını vaxtında ala bilirlər. Bu ilin əvvəlindən isə o, öz hesabına qəzetimizin 10 nüsxəsini Əcəxürə göndərir.

Bu günlərdə Abir Tahirovun 50 yaş tamam olmuşdur. Ürəyi həmişə qurub-yaratmaq eşqi ilə döyünən dostu - muzu yubileyi münasibətlə təbric edir, ona uzun ömür, cansağlığı və yeni uğurlar arzulayınc.

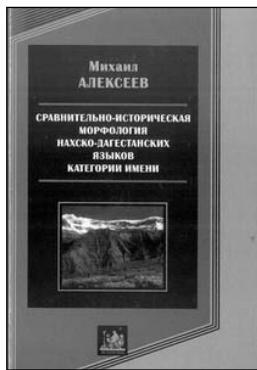
“SAMUR”

KİV VASİTƏLƏRİ NƏ QƏDƏRDİR?

■ Son məlumata görə Azərbaycanda 1600-ə yaxın qəzet, 120-dən çox jurnal, 25 informasiya agentliyi və 8 teleradio şirkəti dövlət qeydiyyatından keçib. Respublikada KİV-in qeydiyyatı ilə bağlı icazə sistemi aradan qaldırılıb, kütləvi informasiya vasitələrinin təsis olunması və onlardan istifadə qaydaları asanlaşıb.

Къав алачир квалит къванер вегъида.

Лезги халкъдин мисал.

ЦИЦУ КТАБАР**ДАГЪУСТАДИН ЧІЛАРИЗ ТАЛУКЪАРНАВА**

■ Къафкъаздин члаларин зурба пешекар, твар-ван авай алим, филологиядин илимрин доктор М.Е.Алексееван “Сравнительно-историческая морфология нахско-дагестанских языков. Категории имени” (Москва, 2003-йис) твар ганвай ктаб санлай Дагъустандин халкъарин члалариз талукъарнава. Ктабда сифте яз Нах-Дагъустан (нах, лезги, авар ва мсб.) члаларин морфологический категорири, падежрин категориризи цийи кыллелай килигзава ва абур вилик финикай веревирдер ийизва. Маракьлу жигъет ам я хьи, алимди сифте яз Къафкъаздин члаларин дибдин моноконсонантизм гипотезадиз критикдин вилик килигзава ва и рекьяй вичин фагъумар гыхьтинбур ятла ачухарзава.

Ктаб Урусатдин Илимрин Академиядин Члалан Институтдин меслятдалди чапдай акъуднавайди я. Са гафни авачиз, цийи ктаб машгъур алим М.Е.Алексееван нах-Дагъустан члалар ахтармисунин рекьяй члехи агалкъун я.

ЛУКАДИН КЪВЕ КТАБ

■ Сифте яз диндиз талукъ ктабар лезги члалаз XII асирда элкъуьрнай. А члавуз лезги алимри Ислам диндиз талукъ къве ктаб чи члалаз элкъуьрнай ва гуьгъунлай и кар ара-ара давамарнай. Гъа ик! XIX асирдин юкьвара сифте яз Къуръандай члукарни лезги члалаз таржума авунай.

Алай вахтунда чи члалан пешекарри Библиядин Таржумайрин Институтдин тлабуналди христиан диндиз талукъ са бязи ктабарни лезги члалаз элкъуьрзава. Ингье и йикъара абурун зегьметдин нетижаяз чи эрадин тахминан 60-йисара Лукади грек члалаз кхьей къве ктаб - “Лукадилаи атай шад хабар” ва “Илчийрин крар” (Москва, 2004) са жилдинаваз чапдай акъатнава.

Ктабдихъ авай кьетленвилерикай сад ам я хьи, таржума грекдин къадим гъилин хатларай авунва ва гъавилай лезги члалан текстера урус члалан синодал текстерилай са бязи тафаватлувилер ава.

Са гафни авачиз, ктабдин кыллел азим йисара гзаф зегьмет члугур ксари сифте яз михьи лезги члалаз лайихлу квалитал арадал гъанва. Ктабдин таржумачияр Б.Талибов, А.Къардаш, редакторар С.Керимова, М.Алексеев, М.Ведихов, Е.Калинина я.

Elmi əsərləri dünyanın dilçi alimləri arasında böyük maraq doğurmuş, 40-dan çox xarici dilə tərcümə olunmuş filologiya elmləri doktoru, akademik, Rusiya Federasiyasının və Dağıstan Respublikasının əməkdar elm xadimi Əhmədullah Gülməhəmmədovu məşhur qafqazşünas Y.D.Deşeriyevilik elminin fədakarı adlandırır. Bu fikir faktlarda dolğun əksini tapır: akademik Ə.Gülməhəmmədovun dilçilik məsələlərinə dair 400-dən çox elmi əsəri və məqaləsi, 40-dan çox kitabı, elmi-metodik vəsaiti və dərsləri çapdan çıxıb. O, 30-dan çox qafqazşünas ləzgi alimi arasında olduğu kimi, bütün Dağıstan dilçiləri arasında da ən məhsuldar alimlərdən biri kimi seçilir.

Akademik Ə.Gülməhəmmədov ilk dəfə olaraq ləzgi dilində söz birləşmələri nəzəriyyəsini işləyib hazırlamış, ləzgi dilinin orfoepiyasını tədqiq etmiş, dağıstanşünaslıqda frazeologiyanın müstəqil istiqamət kimi formalaşmasında, Dağıstan dillərinin morfonologiyasının işlənilib hazırlanmasında həlledici rol oynamış, rus dilində ibarələrin əmələ gəlməsi problemlərindən bəhs edən "Sözəndə ibarəyə" adlı kitabını çapdan buraxaraq, elm aləmində daha da məşhurlaşmışdır. Rusiya Federasiyasının Təhsil Nazirliyi akademik Ə.Gülməhəmmədovun frazeologiya üzrə elmi məktəbini təqdir edərək, yüksək qiymətləndirmişdir. O postsovet məkanında dialektologiya və frazeologiya sahələri üzrə ən yaxşı mütəxəssislərdən biridir.

Ə.Gülməhəmmədov ilk dəfə olaraq rus və ləzgi dillərinin fonetikasının müqayisəli öyrənilməsi problemini qaldırmış, 1985-ci ildə həmin məsələyə həsr etdiyi kitabı ilə elmi ictimaiyyətin rəğbətini qazanmışdır. O, ləzgi dilinin frazeologiyasına dair bir neçə kitabın və lüğətin, həmçinin rusca-ləzgi-cə-İngiliscə danışmaq kitabçasının müəllifidir. 34 il gərgin əmək sərf edərək, ilk dəfə üç cildəndən ibarət "Ləzgi dilinin izahlı lüğəti"ni hazırlamış və 2003-cü ildə 1 cildi çapdan buraxdırmış akademik Ə.Gülməhəmmədovu məşhur alman alimi, akademik Gippert Yost "nadir elmi və zəhmətkeşlik istedadına malik dilçi" adlandırmışdır.

ZƏHMƏTKEŞLİK İSTEDADI

Onun söhbətindən çox mətləbləri anlamaq olar: "Atam və anam kolkoxda işləyirdi. Onlar səhər tezdən evdən çıxırdı, qaş qaralanda qayırdılar. Kasib yaşasaq da, valideynlərim mənə var qüvvə ilə çalışdırırdılar. Onların bu cəfakeşliyi müqabilində biz də hər cür çətinliyə qatlaşırdıq. Qış günlərində soyuqdan əsə-əsə məktəbdən qayırdıq, özümü ocaq qalayır, çay qoyur, mən hətta bacardığım kimi xörək də bişirməyə çalışırdım ki, atam və anam işdən qayıdanda əziyyət çəkməsinlər. Bir dəfə evdə unumuz qurtardı. Anam mənə qonşudan bir vedrə un borc almağı tapşırırdı. Amma almıdım. Həmin gün məktəbə getməyib, dəyirmanına buğda daşıdım və bir kəsə un üyütdürdüm. Qonşuluqda yaşayan yaşlı qadının çörək bişirdiyinin görüb, bizim üçün də bişirməsini xahiş etdim. Atamla anam işdən qayıdanda məəttəl qaldılar. Anam kövrəlib mənə və qardaşlarımı bağrına basdı: "Sağ olun, ağıllı balalarım. Görürsünüz ki, vəziyyətimiz yaxşı deyil. Bundan nəticə çıxarın, yaxşı güzəran qurmaq üçün mütləq oxuyun. Mən sizin təhsildə də belə zəhmətkeş olmağınızı istəyirəm."

Anamın sözləri bizi tutdu. Kənddə yaşadığımız üçün həyat-bacada bütün işləri görür, odun gətirməkdə, ot çalmaqda atamıza kömək edirdik. Məktəbdə də yaxşı oxuyurdıq. Amma daha yaxşı oxumaq lazımdı. Anamın sözlərindən sonra mən və qardaşlarım dərslərimizlə əvvəlkindən daha çox məşğul olmağa başladırıq.

O vaxt Dağıstanın bir sıra kəndlərində orta məktəblər olmadığına görə yeddiillik məktəblər fəaliyyət göstərirdi. Anadan olduğum Məhəmədxür rayonunun Müğvergan kəndində də belə idi. 1951-ci ildə burada yeddiillik məktəbi fərqlənmə ilə bitirib, Bakıya gəldim. Ticarət nazirliyində işləyən böyük qardaşım Salmanın məsləhəti ilə Bakı Ticarət Texnikumuna daxil oldum. Texnikumu bitirəndən sonra mənə Dağıstana, öz rayonumuzda işləməyə göndərdilər. Amma mənə hara, ticarət hara? Arzum təhsilimi davam etdirib, müəllim olmaq idi. Odur ki, 1954-cü ildə Dağıstan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsinə daxil oldum. Tələbəlik illərində ilk elmi axtarışlar apardım və bu yolu davam etdirmək qərarına gəldim. Lakin 1959-cu ildə, universiteti bitirən kimi, mənə ordu sıralarına çağırıldı. Burada uğurla imtahan verib, zabit rütbəsi aldım. O vaxt mənə hərbi akademiya göndərmək istəyirdilər, amma dilçilik sahəsində məşğul olmaq arzusu ilə vətənə qayıtdım. İlk andan maneələrle üzleşdim..."

Bu yerdə söhbətinə ara verdi və maneələri açıqlamadı. "İndi bundan danışmağın nə mənası var, mən ki, məqsədimə çatmışam", - dedi. Bəlkə də haqlıdır. Lakin vaxtilə ona elmlə məşğul olmağa maneçilik törədənlərin bədi əməllərini öləri də olsa xatırlamağa dəyər. Dağıstan Dövlət Universitetinin alimləri arasında müəllimlərinin çətin suallar qarşısında qoyan, elmə dərinləndirən yiyələnmək istəyən, məşhur dilçilərin bəzi fikirləri ilə razılaşmayan gən-

cin istedadına paxıllıq edənələr tapıldı və bu səbəbdən onu yaxına qoymadılar. Mahaçqaladan əli üzülən Əhmədullah elə həmin il vaxtilə təhsil aldığı, onun üçün doğmalanmış Bakıya gəlir. Burada Quba rayonunun Qımıl kəndindən olan məşhur alim, Azərbaycan və ləzgi dilçiliyinə töhfələr vermiş Şəmsəddin Səədiyyevlə tanış olur. Şəmsəddin müəllim o vaxt Azərbaycan Elmlər Akademiyasının Nizami adına Dil və Ədəbiyyat İnstitutunda şöbə müdiri işləyirdi. O, Əhmədullaha həmin şöbənin xəttile aspiranturaya daxil olmağı məsləhət görür. Aspiranturada da bəxti gətirir. Onun elmi rəhbəri tanınmış Azərbaycan dilçisi, əslən dağıstanlı olan filologiya elmləri doktoru, Azərbaycan Dövlət Universitetinin professoru Səlim Cəfərov olur. Hər iki alim Əhmədullaha böyük qayğı göstərir və akademiyanın planına salınmış "Qutqaşan ləzgilərinin dilinin xüsusiyyətləri" mövzusunda dissertasiya yazmağı məsləhət görür.

Qəbələ rayonunda kifayət qədər material toplayaraq, iki il ərzində dissertasiyanı tamamlayan gənc tədqiqatçı 1965-ci ilin aprelin 27-də elmi işini müdafiə üçün təqdim edir. Lakin elmi işin yüksək səviyyəsi, aspirantın cəsərtli fikirləri, prinsipial mövqeyi

MƏŞHUR LƏZGİLƏR HAQQINDA BİLMƏDİKLƏRİMİZ

FƏDAKAR ALİM

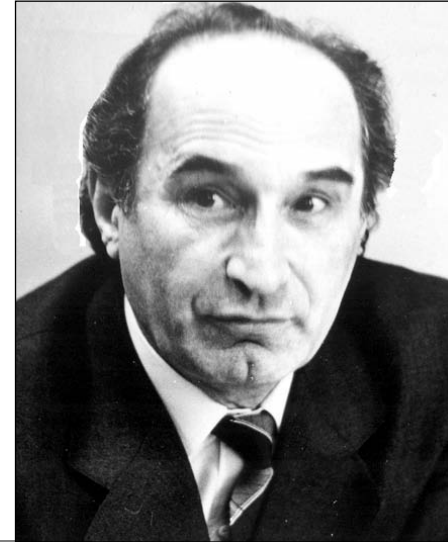
institutun bəzi rəhbər işçilərinin xoşuna gəlmir və onun qarşısına sədd çəkir. Yenidən Mahaçqalaya qayıdaraq Dağıstan Dövlət Universitetinin rus dili kafedrasında laborant işləməyə başlayan Ə.Gülməhəmmədov öz zəhmətkeşliyi ilə bütün maneələri aradan qaldırır və dissertasiyasını uğurla müdafiə edib, filologiya elmləri namizədi elmi dərəcəsinə alır. Qısa müddət ərzində ləzgi dilinin frazeologiyasına dair doktorluq işini yazır və 1977-ci ildə SSRİ EA Dilçilik İnstitutunda həmin dissertasiyanı müdafiə edərək, filologiya elmləri doktoru elmi dərəcəsinə layiq görülür. 1979-cu ildə professor Ə.Gülməhəmmədov rus dili kafedrasının müdiri seçilir. 1981-ci ildən DDU-nun ümumi və müqayisəli dilçilik kafedrasının müdiridir.

İstedadı və zəhmətkeşliyi sayəsində məşhurlaşan alim Rusiya Təbii Elmlər Akademiyasının akademiki, DDU-nun dissertasiya şurasının sədri, Rusiya EA Dağıstan Elm Mərkəzinin Dil, Ədəbiyyat və İncəsənət İnstitutunun doktorluq dissertasiyalarının müdafiəsi üzrə dissertasiya şurası sədrinin müavini, Rusiya Federasiyası İnstitutlarının Filologiya Üzrə Baş Şurasının üzvüdür.

Onun zəhmətkeşliyi, elm naminə yorulmadan çalışması böyük qəhrəmanların əzmkarlığını xatırladır. Onda həqiqətən də tükənməz əzm var. Qəhrəman əzmi.

ŞARVİLİ ƏZMİ

Tanınmış alimi iki min ilə yaxın tarixi olan qədim ləzgi eposu "Şarvili"nin baş qəhrəmanı ilə müqayisə etməyim bəzilərinə qəribə görünə bilər. Lakin mübaligə üçün yox, həqiqət naminə

Dil də insan kimi canlıdır.
O da böyüyür, inkişaf edir.

Akademik Ə. Gülməhəmmədov.

ruş kəndindəki Hacı Zengi Buba ziyarətgahının daşı üzərinə həkk olunmuş nümunədən göründüyü kimi, əcəm əlifbası alban və ərəb hərfləri əsasında yaradılıb və xalq ondan XX əsrin 30-40-cı illərində istifadə edib.

Alimin ləzgi dilinə Şarvili kimi qulluq etməsinə dair daha bir misal. 1998 və 2002-ci illərdə çap etdirdiyi "Eminin həqiqəti. Dilin lüğəti" adlı iki kitabında o, ləzgi klassiki Yetim Eminin əsərlərində istifadə olunmuş 3400-ədən çox sözün və onların müxtəlif formalarının, 1500-ə yaxın ibarətin şərhini verir. Ləzgi və Dağıstan leksikoqrafiyasında bu, ilk təşəbbüsdür. Həmin kitabları ilə alim ləzgi dilinin etimoloji lüğətinin, ləzgi sözlərinin tarixinin öyrənilməsinin əsasını qoyub. 1998-ci ildə çap etdirdiyi "Türkiyədə ləzgilər: dil, tarix, yaşayış" adlı kitabında Ə.Gülməhəmmədov dilçiləri fakt qarşısında qoyaraq, ləzgi dilinin coğrafiyası ilə bağlı bir sıra maraqlı fikirlər söyləyib. Akademik Ə.Gülməhəmmədovun tamamlanmaq üzrə olan "Dilin ekologiyası" və "Konseptologiya" kitabları dilçilik elminə yeni töhfə olacaq. Bir neçə dilin kamil bilicisi sayılan, beynəlxalq elmi konfranslarda çıxışları ilə seçilən alimin əsərləri Dağıstanda, Rusiyada, MDB ölkələrində ləzgi, avar, qumıq, dargin, lak, çeçen, rus, Ukrayna, Azərbaycan, gürcü, osetin, belorus, qırğız, qazax, özbək və başqa dillərdə, Avropa ölkələrində alman, fransız, ingilis, ispan, bolqar dillərində, ümumilikdə 40-dan çox dildə çap olunub.

Ə.Gülməhəmmədovun rəhbərliyi ilə institutlararası 12 elmi-tematik məqalələr məcmuəsi işıq üzünə görüb. O, 7 respublika, regionlararası, Ümumrusiya və beynəlxalq konfrans rəhbərlik edib. Akademik Ə.Gülməhəmmədov 15 filologiya elmləri namizədi, 3 filologiya elmləri doktoru hazırlayıb. Hazırda o, 10-dək aspiranta və doktoranta rəhbərlik edir.

Müxtəlif ölkələrin mətbuat orqanlarında alimin həyat və yaradıcılığından bəhs edən 50-dən çox məqalə və oçerk dərc olunub. Məşhur dilçilərin onun haqqında söylədikləri bəzi fikirləri oxuculara xatırlatmaq yerinə düşər.

Dağıstan elminin ulduzu adlandırılmış ləzgi alimi Uneyzat Meylanova: "Əhmədullah Gülməhəmmədov dağıstanşünas və qafqazşünas kimi dilçilik elminə layiqli töhfələr vermiş alimlərdəndir. Frazeologiya sahəsindəki elmi axtarışlarına görə o, dünya şöhrətli alimlərlə bir cərgədə durur."

İngiltərə alimi professor Brand David: "Akademik Gülməhəmmədovun frazeologiya və leksikoqrafiya sahələrindəki axtarışları xüsusilə maraq doğurur. Bunlar dilçilik elminə fayda gətirən əsərlərdir."

Peterburq alimi professor Aleksandr Kibrik: "Professor Əhmədullah Gülməhəmmədov Dağıstanda dilçilik elminin inkişaf etdirilməsində böyük xidmətləri olan alimdir."

Almaniya alimi akademik Gippert Yost: "Akademik Ə.Gülməhəmmədov mühafizəkarlıqdan uzaq olan cəsərtli fikirləri ilə diqqəti cəlb edir. Nadir elmi və zəhmətkeşlik istedadına malik dilçi kimi onun elmi axtarışları yüksək qiymətə layiqdir."

Müzəffər MƏLİKMƏMMƏDOV.

КУКЛУШДАЛ ГЕЛЕР

ТІВАР АЛАЙ ЭКСПЕДИЦИЯ Я

КВАХЪ ТИЙДАЙ ТАРИХАР

- Инаг "Могъолар кьейи тлул" я, - лагъана Зейнала чаз члехи дуьзенлух кьалурна. Кьакъан, гьайбатлу кьваларин арада экляй хьанва и тлул. Цуькверив диганвай и чкайриз тебиатди лугъуз тежедай хьтин секинвални иервал бахшнава. Са кьушра кьув ягъидай хьтин ванер акьудзава. На лугъуди, ада дегъ члава-ра чи халкьдин кьилел атай мусибатар рикел хъиз суза ийизва. Чи чилерал вегъей чапхунчяр садни кьвед хьанани мегер? Арабар, хазарар, монголар, фарсар... Анжах абурувай садавайни чи чилер эхирда кьван чпин пацук кутаз хьанач. Ингъе тарихдин гелерикай сад: "Могъолар (монголар) кьейи тлул", Эгъуьнайтла, ништа анай гьихьтин затлар хкатдатла! Ангъе, Базардуьздин вилик квай син. Анал сура ала. "Ягъийрин сура" лугъуда аниз. Кьуьзубуру лугъузвайвал, анаг лезгийр Надир шагъдин кьушундин эхирдиз акъатай чка я.

ЯРУ ДАГЪ

Инра рагъ кьвенкьве Яру дагъда акъада. Яр акъалтай гирвейрал ракин нурар клайла сифте кьиб акъалтда дагъдал. Ахпа хьипи рангадик яруди какахъда. Са вахтунда ифей хьран ранг акъалтда дагъдал. Лугъуз тежедай хьтин иервили рикл шадарда.

НИСИН ДАГЪ

Им лацувийрин сят я. Вахт гьадалди тайинарда абуру. Сятдин 12 хьайила Рагъ нисин дагъдал жеда. Агъзур йисар я яйлахра хпер хуьзвай чубанри нисинин вахт гьа ик тайинарди. Алатай йисузи и дагъдин куклушдиз Азербайжандин альпинистри Гьейдар Алиеван твар гана.

КАБАШ

Кабаш дагъдин кьилелай кьуд пад гъапа авайд хьиз аквада. Гьавилай и дагъдиз "Кабаш" (капаш) твар гана жеде. Кабаш дагъдин ярашух адан чарчар я. Са километрдин мензилдай япара гьатзавай гугрумдин ванци инсандин чанда кич твада. Гугрум. Вичин гьаркьувал 4-5 юк, кьакъанвал 70 юк тир и чарчар Гьуцар сувун виридалайни члехи ва виридалайни иер чарчар я. Адан ятарикай Кабаш вац арадал атанва.

ЗИ МУРАДДИК ЛУВАР АКАТАЙ ЮГЪ

Яралай кьарагъна рекьин гьазурвилер аквазвай чна. Кьвачел алпинистри 3 кило кьван залан кьвачин кьапар, тандал кьезил ва чими пекер алукина, кьуьнубъхай недай-хьвадай затларни пекер авай чанта куьрсарна, гьиле ракъун кир кьуна рекъе гьатзава чун. Кьвандин баябан гатунзава. Кьванер... Гьевечи, члехи, хци, хкатай, цлалцам кьванер. Садбур 5-6 гьавадин квалер хьиз зурбабур я. На лугъуди, кьвалан патар я. Гагъ-гагъ абурукай женгериз фена тахтай кьегалрин ухшарарни кьезва заз. Балкларал алаз кьванциз элкьвенвайбурни ава.

Тебиатдин иервилер акваз кьил элкьезва чи: цразвай живедин стларин гиширар, рапраззавай муркладин члехи кьаябар, кьванерин юкьвай са пешни алачиз акъатнавай, сад муькуьдан ухшар тушир цуьквер... Кабаш дагъдал акъахдай рекьин кьерехда члехи кьвалан кьене гьилив члугунвай хьтин элкьвей текьвен авай. Ахпа Гугрум чарчардин эвел кьил акунна чаз. Шагъ дагъдин цразвай живерикай куьз жезвай ятар дагъдин рагарилай агъуз авахъзавай.

"СТІУРРИН ШТАТАР"

Инра лезгийри гьар чкадихъ кьилди тварар гилигнава. Америкада авай штатар кьван я абурун кьадар. Гьавилай Стіуррин штатар лугъуда абуруз. Кабаш дагъдилай килигайла капашда авай хьиз аквада абуру: Стіурар, Таклар, Хьутургъан, Гьуьне, Кьенервац, Кьер, Арчан, Илхь, Силицир (Яргъи кек), Кьуьхур... Муькуь пата Буба дагъ, Кьудял вац, Кцларин азим хуьрер гьапун кьен хьиз аквазза.

БАРМАК ДАГЪ

Кабаш дагъдин кьилел члехи тлул ала. Эрчли патаз "Кьуланар" (век авачир дагълар) лугъуда. Чапла пата Шагъ дагъ такабурудаказ хьаж хьанва. Лацу бармак алай чамраз ухшар я ам. Дегъ члавара лезгийри адаз Бармак дагъ лугъудай. Дагъдин синер элкьез-элкьез живерни цуд йисаралди цразвачир мурклар я. Чун кулушдал гьабурулай элячна акъахна кланзава. Аламатдин кар я: живерикай хкатнава кьван цуьквер вуч я! Кьуьдни гад санал низ акурди тир? Цуькверни жив, рагъни кьай, марфни хар санал хьунух мумкин я кьван?

Кабаш дагъдилай анихъ четин рехъ башламишзава. Хци кьванерилай камар кьачун регьят кар туш. Ахпа гьевечи кьванерин тик гьуьне кьезва. Цихъ кьанх хьунивай и кьванерикай куьз жез авахъзавай живедин ятарикай хьваззава чна. Эхирни живедин рекьиз акъатзава чун.

- Хкведайла инай гьелеррай хьиз авахъна кланда. - лугъуьза чна.

- Альпинистри садрани ихьтин кардиз рехъ гудач. Ибур цразвачир живер я. Абурун кланик хци кьванер хьун мумкин я, - лугъуьза Илкъара.

Дагъдин хурал зур метр кьван хьаж хьанвай живедай кьвачерив "гурарар" атлуз-атлуз сад-садан гуьгъуьна гьатзава чун. Ял ягъиз, гагъ-гагъ жив нез кьакъанрихъ физва чи клерет. Чалай агъада авай дагъларни цифер акурла кьакъанвилин, такабурувилин гьиссери рикл кьалабулух кутазва.

"Гачалар" лугъудай чкадиз агакьайла чаз Шагъ дагъдал акъахъзавай суван яцар аквазза. Элкьвей, зурба крчар авай яцар сад-садан гуьгъуьна гьатна, архайиндаказ тикдал акъахъзава. 100-дав агакьна суван яцар гьисабна чна.

Мадни кьванцин сал жигъир. Хци кьванерилай игътиятлувилелди 10-15 кам кьачуз, ял ягъана кланзава. Ина пварк! янавай живерни дуьшуйш хьана чал. Куклушдиз агакьиз тлимил ама. Вад камунилай артух вегъиз жезмач, ял кьазва, рикли фад-фад ягъазва. Живед рехъ кьилиз акъудна, Шагъ дагъдин куклуш акурла хвешила гьарайзава чна. Икьван гагъди и куклушдал акъахай ва-цлуд касдикай садни жув тирди фагъум авурла, луварар акатзава чакъ. Мурад кьилиз акъатай, Шагъ дагъдин куклушдал гелер тур чи хвешивилик и кьил а кьил авачир. Альпинистри члехи кьванерикай тьуклуьрнавай кьванерин кьумбардал акъахна шикилар члугурдалай, чун иниз атун тестиькардай чар кьхьена ракъун конвертда турдалай гуьгъуьниз кьакъанрай яръгариз вил вегъизва чна. Ингъе, Турфан дагъ, Нисин дагъ, Буба дагъ. Шалбуз дагъдин куклушар иллаки риклиз чими я. Лезгийрин "Эренлар" пир ава ана. Рагъэкьечдай патан уьлквейрай адан кьилив гзаф инсанар кьведа. Аниз рехъ Кьурушдайни Миграгъай тлуз фида. Анжах кцларви чубанриз чи патай фидай муьвал рехъни чиде.

Шагъ дагъ элкьуьрна юкьва кутунвай дагъларикай сад - вич кьилий-кьилди живедая авай, виридалайни кьакъан Базар тлул (Базардуьз) я. Надир шагъ адал гьейран хьанай ва гьавилай вичин кьушундихъ галаз атайла инал пунаяр ягъанай. Суван цегъеринни яцарин ширин як неж кефер хкудай чапхунчидиз и чилер вичин пацук кутаз кланзавай. Анжах мурад рикле амукьна адан. Агъзурралди аскерар квадарна ада лезгийрихъ галаз женгера. Амма катна хьфидайла дагъдихъ ва Кцлар вацлухъ вичин ва вичин папан тварар гилигна лугъуда шагъди. Гуя гьа члавалай Бармак дагъдиз Шагъ дагъ, Кцлар вацлуз Шагънабат вацл хьтин тварар гайиди я...

МЕККЕДИЗ ФЕЙИДАЙ Я

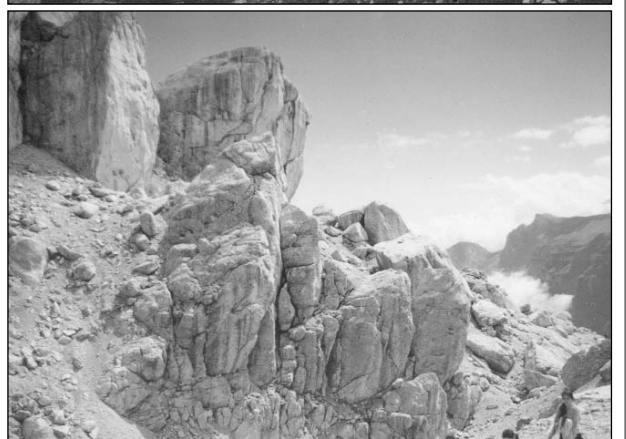
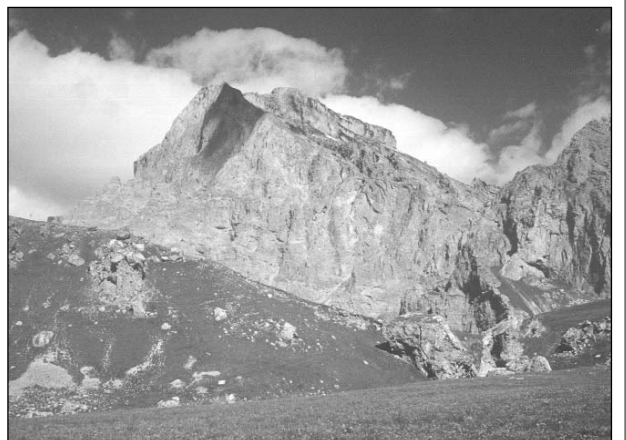
Гьуцар сув пир я лугъуда чи бубайри. И рекьин четинвални тебиатдин басрухар фикирда кьуна и дагъдал акъахун Меккедиз финиф барабар я лугъуда абуру. Иниз мураддин сувни лугъуда лезгийри. Гьавилай куклушдал акъахна са кьадар тлалабунар авуна чна гьуцаривай. Чи веледар бахтлу хьурай! Чи чил клубан хьурай! Чи члал вилик фирай! Дуьньядал ислыгъвал хьурай! Ингъе мурадрикай сад "Самур" газетдихъ галаз алакьалу я. "Самур" клелзавайбурун, адан тасиб члугъазвайбурун сан мадни пара хьурай!

Куклушдал алаз чаз чун лекьер хьиз жезвай. Циферикай хкатнавай и кьакъанрилай, табни фитне тийижир и рагарилай чарх ягъунилай хьсан зат авани дуьньяда? Ингъе гьардахъ вичин муг, вичин кьул ава. Чи макан кьакъан куклушар ваъ, хайи чил я. Адахъ цигел яз кьулухъ элкьезва чун. Тикдай эвчлун акъахунилай регьят я. Кьегънен камуна аваз фейи пеллей чун йигиндаказ эвчлзава. Дегърин клама чун жувжувахъ агъанач. Илкъар живедлай гьелеррай авахъзавай саягъда авахъна. Низамидини гьа ик авуна. Абуру акунна Азие, адан гуьгъуьниз зун авахъна. Рекьин зурнуилай зун фарфалагъ хьиз элкьез башламишна. Куьцена пвертвех хьанвайтани, чун гзаф шад тир. Мензилдив агакьун патал гьеле вад сятдин вахтунда рехъ фена кланзавайдакай садани фагъумзавачир. Илкъара чун муьвал рекьий хутахзавайтани, чаз и рехъ кьвед лагъай гьилера Шагъ дагъдал акъахун кьван четинзавай. Цемент дагъдин хивей, кьванерин тик гьуьнедай эвчлдалди йиф жезва. 18 сят кьван вахтунда ара датлана кьвачел хьайи чун Гугрумдин патав йифе гьатна.

Пакамаз ахварай аватайла сад-садаз килигиз, хьуьрезвай чун. Вирибурун вилер дакунвай, суфатар аязди алуарнавай. Балкларал акъахна рекъе гьаттай чаз Аллагъди мадни ирид сятдин вахтунда тебиатдин иервикай лезет хкуддай мумкинвилер гана.

Сагърай, Гьуцар сув! Сагърай, "Сувар"! Сагърай, Лацар! Зи хайи чилин гевгерар. Дуьньяда са куьнивини гекъигиз тежер иер макан. Чи тарихар, такабурувални уьтквемвал хуьзвай кьегалрин ватан!

Седакьет КЕРИМОВА

ЕЩЕ ОДНО ЗОЛОТО

В последние годы город Гусар стал своего рода фабрикой спортсменов. Юные и молодые спортсмены так часто радуют своих земляков золотыми, серебряными и бронзовыми медалями, завоеванными на международных соревнованиях, что гусарцев это больше не

удивляет.

Одной из ярких страниц Азербайджанской спортивной жизни стало появление на ее арене ученика V класса Гаджибабы Гаджибабаева. В отборочных матчах по кикбоксингу проходивших в марте, апреле и мае в нашей республике, он по количеству очков занял первое место. Затем на республиканском чемпионате "Золотая перчатка", проходившем 23 мая этого года стал золотым призером.

На днях с международного турнира по кикбоксингу "Бахчасарайский фонтан", проходившего на Украине Гаджибаба вернулся с золотой медалью, а его земляк Инсаф Абдуллаев с серебром. Оба они воспитанники талантливого тренера Эльшана Шукюрова. Поздравляем юных чемпионов и желаем им новых успехов.

АЗИЗРИН СЕВДА.

ЛЕЗГИН ГЛАЗАМИ Ф.М.ДОСТОЕВСКОГО

«Опишу вкратце состав всей нашей казармы. В ней приходилось мне жить много лет, и это все были мои будущие сожители и товарищи. Понятно, что я вглядывался в них с жадным любопытством. Слева от моего места на нарах помещалась кучка кавказских горцев... Их было: два лезгина, один чеченец и трое дагестанских татар... Один из лезгинов был уже старик, с длинным, тонким, горбатым носом, отъявленный разбойник с виду. Зато другой, Нурра, произвел на меня с первого же дня самое отрадное, самое милое впечатление. Это был человек еще нестарый, росту невысокого, сложенный как Геркулес, совершенный блондин с светло-голубыми глазами, курносый, с лицом чухонки и с кривыми ногами от постоянной прежней езды верхом. Все тело было изрублено, изранено штыками и пулями. На Кавказе он был мирный, но постоянно уезжал потихоньку к немирным горцам и оттуда вместе с ними делал набег на русских. В каторге все его любили. Он был всегда весел, приветлив ко всем, работал безропотно, спокоен и ясен, хотя часто с негодованием смотрел на гадость и грязь арестантской жизни и возмущался до ярости всяким воровством, мошенничеством, пьянством и вообще всем, что было нечестно; но ссор не затевал и только отворачивался с негодованием. Сам он во все продолжение своей каторги не украл ничего, не сделал ни

одного дурного поступка. Был он чрезвычайно богомолен. Молитвы исполнял он свято; в посты перед магометанскими праздниками постился как фанатик и целые ночи выстаивал на молитве, его все любили и в честность его верили. "Нурра-лев", - говорили арестанты; так за ним и осталось название льва. Он совершенно был уверен, что по окончании определенного срока в каторге его воротят домой на Кавказ, и жил только этой надеждой. Мне кажется, он бы умер, если б ее лишился. В первый же мой день в остроге я резко заметил его. Нельзя было не заметить его доброго симпатизирующего лица среди злых, угрюмых и насмешливых лиц остальных каторжных. В первые полчаса, как я пришел в каторгу, он, проходя мимо меня, потрепал по плечу, добродушно смеясь мне в глаза. Я не мог сначала понять, что это означало. Говорил же он по-русски очень плохо. Вскоре после того он опять подошел ко мне и опять, улыбаясь, дружески ударил меня по плечу. Потом опять и опять, и так продолжалось три дня. Это означало с его стороны, как догадался я и узнал потом, что ему жаль меня, что он чувствует, как мне тяжело знакомиться с острогом, хочет показать мне свою дружбу, ободрить меня и уверить в своем покровительстве. Добрый и наивный Нурра!

Из повести "Записки из мертвого дома".

ХЭВƏР

KANAL ÇƏKİLİR

■ Хаçmaz rayonunda "Xan arx" kanalının çəkilməsi davam etdirilir. Qusar, Хаçmaz və Dəvəçi rayonlarının suvarma şəbəkələrini özündə birləşdirəcək bu kanalın 32 kilometrli Хаçmaz rayonu ərazisindən keçir. Kanal istifadəyə verildikdən sonra rayonun 40700 hektar əkin sahəsinin suvarılmasına imkan yaranacaqdır. Bununla da Хаçmaz rayonu ərazisində torpaqların 90 faizinin suvarılma problemi həll olunacaqdır. Kanalın çəkilişinin birinci mərhələsi artıq başa çatmışdır. Bu işlərə 9,3 milyon ABŞ dolları həcmində vəsait xərclənmişdir. İndi kanalın tikintisinin ikinci mərhələsidir. Bu mərhələdə tikintiye 9,6 milyon ABŞ dolları həcmində vəsait sərf olunacaqdır. Tikinti işlərinin tezliklə başa çatdırılması nəzərdə tutulub.

Вилерин кьатлунрилай
риклин кьатлунар гужлу я.

Лезги халкьдин мисал.

РИКІ ШАДАРДАЙ КРАР

"ЛЕЗГИНКА" КЬУЬЛУЬНИН МУЗЕЙ ПАТАЛ

Магьачкьалада лезгийрин дуьньядиз сейли макьамдин музей тешкил хьана са йис кьван я. "Лезгинка" кьуьлуьнин музей тешкилун "Лезгинка"дин руьгь хкажайди тир адан кьилин тешкилатчи Омар Омарован кьвалахдин кьилин нетихаяр яз гьисабиз жеда. Алай вахтунда музейдин кьвалахдарар гьукуматдин ва кьилдин ксарин архиврай, музейрай, ктабханайрай "Лезгинка"дихь галаз алакьалу материалар - шикилар, видео, аудио кассетар, эдебият ва маса шейэр кьватлунал машгуул я.

Лезги халкьдин, гьакл Кьафкьаздин вири халкьарин рикл алай "Лезгинка" кьуьлуьникай кьетлен гаф лугьузвай экспонатрин кьадар югь-кьандавай артух жезва. Дагьустандинни Азербайжандин лезги хуьрерин агьалийри, гьаклини Кеферпатан Осетиядин ва Адыгейдин пешекарри кьватлнавай "Лезгинка"дихь галаз алакьалу цийи материалар музейдив агакьарнава.

ЧИ МАКЬАМАР СЕЙЛИ ИЙИЗВА

Пуд йис инлай вилик "Дагьустан Республикадин халкьдин артист" лагьай виниз тир дережадин твар кьачур Исамудин Агьмедов неинки Урусатдиз, гьаклини кьецепатан улквейриз сейли я. Урусатдин музыкадин сирерай кьил акьудзавай пешекарри лугьузвайвал, члагьан ягьунай алай вахтунда и лезги сенткардиз тешпигьбур кьериз-царуз дуьшуьш хьун мумкин я.

И.Агьмедова Урусатдин шегьерра ва кьецепатан улквейра кьиле фейи шумудни са конкурс-фестивалра иштиракна ва анра ам уфтанни хьана, сифте чкаярни кьуна.

Эхиримжи гьилера 2003-йисан январдиз Новосибирск шегьерда кьиле фейи дуьньядин халкьариз талукь тир конкурс-фестивалдай 1-дережадин диплом гваз хтай И.Агьмедова цинин йисан зулуз Европада кьиле фена кьанзавай ихьтин мярекат патал гьазурвилер аквазва. Ада тамашачийрин вилик лезги халкьдин авазрин бинедаллаз туйкьурнавай попури, "Лезгинка", "Кьайтагьар", "Шалахо" ва маса макьамар тамарда.

ОЛИМПИАДАДИЗ ФИДА

Алай йисан августдин вацра Грециядин Афина шегьерда XXVIII Олимпиададин кьугьунар кьиле фида. Санлай ина 10-далай гзаф улквейрин командайрик акатзавай 20-дав агакьна лезги спортсменрини иштиракда. Абурухь Афинада лайихлудаказ экьечдай уstadвал, тежрибани ава. Ихьтин лезги кьегьалрикай сад алай вахтунда Белоруссияда яшамаш жезвай Алим Селимов я. Ам грек-рим кьайдада кьуршахар кьунай Белоруссиядин ва Польшадин чемпион я.

И йикьара Белоруссиядин газетри А.Селимован алакьунриз мад гьилера члехи тир кьимет гана. Адакай чапнавай макьалайра хьенвайвал, 84 килограммдин заланвилей дуьньядин 50 кьван пагьливандин арада Алиман хура акьвазиз жедай касни авач. Пешекарри кьейд ийизвайвал, вичин заланвилей Алимиз барабар кас алай вахтунда дуьньяда авач ва адавай регьятдаказ Олимпиададин чемпионвилеин твар кьачуз жеда.

"ЛЕЗГИ ТАЙСОН"А АКЬАЖУНАРДА

Урусатдин газетрани журнална вичин гьакьиндай "Русский Тайсон" твар ганвай макьалаяр чап хьайди, 2001-йисан эхирра дуьньядин пешекар боксчийрин арада виридалайни хьсан гележег авайбурукай сад яз гьисабай, пудра Урусатдин чемпионвилеин твар кьачур, дуьньядин Интерконтинентальный чемпионвилеин чулуьнин иеси хьайи WBC-дин Интерконтинентальный чемпион Жабраил Жабраилов кьве йис инлай вилик кьанунсуз яракь гваз хьунай тахсирлу яз дустагьда тунай. Эхирни ам тахсирлу туширди субут хьанай ва са йис алаятайла дустагьдай азаднай.

Алатай йисуз дустагьдай акьатай лезги кьегьалди заланвал кьадарнаватлани, са шумуд вацран кьене дуьньядин гужлу боксчийрихь галаз акьажунра гьалибвал кьазанмишна. Кьве йис инлай вилик Ж.Жабраиловаз дуьньядин чемпион Рой Джонсонахь галаз гьуьжетрин майдандиз экьечлиз кьанзавай. Амма дустагь хьайила Жабраил кьезил, Джонсон лагьайтла, авайдалай залан категорийриз акьатна. Гьавилей и гьуьжетунри кьил кьунач.

Боксчийрин арада "Джаба" ва "Лезги Тайсон" лакалбралди машгуур хьанвай лезги кьегьал гила юкьван заланвал авайбурун жергедик акьатнава. Алай вахтунда ам дуьньядин и категоридиз хас гьетерихь галаз акьажунриз гьазур жезва. Адан мурад и акьажунра сад лагьай чка кьун я.

“САМУР” ДИН МЕКТЕБ

АКАТАЙВАЛ КХЪИМИР

Чи редакциядиз чарар хъиз, шиирар ракъурзавайбурни гзаф ава. Абурун са паяр мектебдин аялар я. Аквазвайвал, гзаф жегъилриз шииратдин къайда-яр чизвач ва гъавилляй акаатайвал хъизва. И татугайвал арадай акъудун патал чна чка атунивай шиир кхъинихъ галаз алакълал са бязи месэлайрикай ихтилатда.

РИТМ ВА РИФМА

Шииратдин эсерар гыкаятдин эсеррилай тафаватлу ийизвайди ритм ва рифма я. Шиирдин гъар са цярце тайн тир слогар хъана кланзава. Чи халкъдин манияр адет яз, 7 ва 8 слогдинбур жеда:

*Къакъан синел вад айванар,
Вад айванар гар галаз хъуй.
И дуьньядал жедай вад югъ
Риклиз клани яр галаз хъуй.*

И къайда хвена шиирарни теснифзава. Мисал патал Хуьруьг Тагъиран “Шаирдин фикирар” твар алай шиир-дай са бенд къачун:

*Абуд хъунухъ патал уьлкве
Илим, зегъмет герек я чаз.
Акъваздач чун, мадни еке
Агалкъунар герек я чаз.*

Лезги литературада вад, ругуд, ирид, муьжуьд, цуд, цликъвед, цувад, цуругуд слогдин шиирар дуьшуьш

ЧИРА!

жеда. А.Саидован “Ашукъ яз хъурай” твар алай шиир вад ва ирид слогдал-ди кхъенва:

*Залан жеда чуьллера,
Цуьквер тахъайтла.
Таклан жеда чилерал
Эквер тахъайтла.*

И шиирдин сад ва цуд лагъай цярар ирид слогдинбур, къвед ва къуд лагъай цярар вад слогдинбур я.

Цусад слогдин шиирдиз мисал яз Етим Эминан “Дуьнья гъей” шиир къалурин:

*Мегер гыкъван жеда вун зал гъавалат?
Ша, мийир тун, бес я, аман, дуьнья гъей!
Бязибуруз я вун гъамни хажалат,
Бязибуруз я вун девран, дуьнья гъей!*

Адет яз, шиирар къетлен гысс кваз, везиндалди, атлуз-атлуз, яни ритм хвена, клелда. И кар шиирдин цярар са къадар слогар хъунилай аслу жезва.

Шииррин цярар сад-садахъ галкъурзавайди, абурун везин ва иервал артухарзавайди рифма я. Рифма шииррин цярарин эхирда сад хътин сесер, слогар ва я гафар тикрар хъуниз лугъуда. Месела, Куьчуьр Саидан “Чу-барук” шиирдин агъадихъ галай бен-

дина девлетлу рифмаяр ава:

*Гатфарихъди мугъман яз вун хкведа,
Багъ-бустандиз физ гъазур я, чубарук.
Къуьд атайла, мадни къулухъ элкъведа.
Сиягъатчи - вун машгъур я, чубарук.*

Рифмаяр шиирдин цярарин юкъван хъун мумкин я. Гзаф вахтара цярарин эхирда авай гафар тикрар жедайла, и гафарин вилик къезвай гафар рифмада жеда. Месэла, Хуьруьг Тагъиран “Я кас” шиирдин сад лагъай бендина къвед ва къуд лагъай цярара “я кас” гаф тикрар жезвайвиллиз килигна, абурун вилик “хъизни, гъизни” гафар рифмада гъатнава:

*Минет авуналди пара
Гъич зи гаф хъизни, я кас?!
Зат! авачир цвелин тара
Ширин майва гъизни, я кас?!*

Лезги шииррин цярар рифмада гъатунихъ са шумуд жуьре ава. Месэла: сифте пуд цяр рифмада жедай шиирарни, сифте къве цяр къилди, эхиримжи къве цяр къилди рифмада жедай шиирарни, сифте цярни пуд лагъай цяр, къвед лагъай цярни къуд лагъай цяр рифмада жедай шиирарни дуьшуьш жезва.

Шиирра ритмдихъ ва рифмадихъ члехи метлеб ава: абурулай шиирдин иервал ва везин аслу я.

Члехи тарцихъ
члехи хъенни жеда.
Лезги халкъдин мисал.

КВЕЗ ЧИДАНИ?

●1545-йисуз Ахцегъай тир, вичин твар гъеле малум тушир алимди “Анвар” твар алай диндин къанурин къвалалдин чешне басма авунай.

***

●1614-йисуз Куьчуьр Мегъарам Эфенди гзаф иер хатларалди 500 чарчикай ибарат тир Куьрандин баянар гудай гафарган туькълурнай.

***

●1680-йисуз гилан Хив райондин Зардагъ хуьруьнви Рабданан хва Гъасана Саадидин эсерар лезги члалаз элкълурнай.

***

●1712-йисуз Ахцегъ Гъашима Гъазалидин философиядин эсерриз баянар ганвай ктаб кхъенай

***

●1762-йисуз Мегъамедан хва Мегъамед Куьревиди “Вафия шарх Шафия” твар алай арабрин грамматикадин ктаб туькълурнай.

ИКИ ЛАГЪ

Пакамаз - утром
Пакамаз фад - рано утром
Пакаман хийрар! - доброе утро!
Пака няниз - завтра вечером
Пака пакамаз - на следующее утро
Гъалчай югъ - дождливый день
Са гъафтедин къулухъ - неделю назад
Куьнра вуч хабар ава? - Какие у вас новости?
За аксивал ийидач - Я не стану возражать
Зал ифин акъалтзава - У меня поднимается температура.
Зун ви гъавурда гъатна - Я тебя понял.
Зун рекъе хутур - проводи меня.
Заз къваллиз хъфидай вахт я - Мне пора идти домой.
Заз фикир гунай чухсагъул - Благодарю тебя за внимание.

ЧАКАЙ КХЪЕНАЙ...

Хайи чил хуьн патал душмандихъ галаз кичи тийжиз женг члугвадай лезгийяр гъакъни и чилел гъар жуьредин майваяр арадал гъиз алакълдай, члехи алакълунар авай багъман-чяр я. Абуру кутунвай ичерин, чуьхверрин, ципирин, машмашрин, пинийрин, шурван пиний-

рин, гугърийрин, хтун, тутун багълари инсан гъей-ранарда. Ихътин багъларал арандани дуьшуьш жеда, дагъларани.

Дагълара багъ кутадайла абуру мел авуна чил къванерикай михьда. Икъван зегъмет члугуна арадал гъайи багълариз яд гун патал гъакъни члехи къаналар

эгъуьнда. Тарар гъашарикай хуьн патал дарманарни абуру чпи гъасилда. Са гафуналди, и агъалирихъ дегъзаманайрикай хабар гузвай багъманчивилин меденият ава.

Александр БЕККЕР,
академик.
1873-йис.

Ахцегъ шегъердин са пилли

ЛЕЗГИ ХАЛКЪДИН МИСАЛАР

Акълул маса къачуз жедач.
Гъил ичидан мез куьруь жеда.
Бубадин чирвили хъикай алим ийидач.
Къакъраяр - къазранбур, какаяр - нуькълуренбур.
Вак акваз, геле къекъвемир!
Улам чир тавуна вацла гъахъмир!
Акълул бармакда ваь, къиле жеда.
Чуру цегърекни жеда, акълулу къил кланда.
Макъамдиз килигна къуьл ая!
Члехи тарцихъ члехи хъенни жеда.

ЦИЙИВИЛЕР

ЦИУД ЧІАЛАЛ АҚЪАТДА

Твар-ван авай лезги алим, академик Алифенди Мегъамедова 2001-2002-йисара Москвада чапдай акъудай “Медицинадинни биологиядин гафарган” твар алай ктабар исаята пешекарри къецепатан члалариз элкълурзава.

Алимдин 2002-йисуз чапдай акъатай, 735 чиникай ибарат къвед лагъай ктабда медицинадай, биологиядай ва абурухъ галаз алакълдай авай маса илимрай 15 агъзурдалай виниз терминар ва гафар гъатнава. И ктабдиз академик А.М.Егорова ихътин къимет ганва: “Чи уьлкведин литературада медицинадайни биологиядай ихътин дережадин пайгар маса гафарган авач.”

Гила Германиядин, Францидин, Испаниядин, Чехиядин, санлай Европадин 10 къван уьлквейрин пешекарри академик А.Мегъамедован ктабдикай менфят къачун къетнава. Тварар къур уьлквейрин пешекарри милли-

онралди инсанриз герек тир гафарган чпин члаларалди члехи тираж аваз акъудда.

ХУЬРЕРИН ТАРИХ ЧІРЗАВА

Дагъустандин твар-ван авай алимрикай тир, вичи 37 йиса аваз Москвада философиядин илимрин докторвиллин дережа къачур Элмира Абиева “Дагъустанда мифологиядин, диндин ва диндинни философиядин фикиррин очеркар” ва “Дагъустанда суфизм ва суфийрин философия (XIX-XX асирдин сифте килер)” тларар ганвай ктабрин автор я.

Гила лезги алимди чи хуьрерин тарих чирзава. Алай вахтунда ада вичин алаатай несилрин ери-бине хъайи Цлара хуьруьн, гъакл Стлал Сулейман райондин амай хуьрерин тарихдикай ктаб теснифзава. Алимдихъ гъакъни гежел вегъин тавуна клелдайбурув вичин шииррин ктаб агакъардай ниьят ава.

ПАГЪЛИВАНАР ГЪАЗУРЗАВА

Вичи гъеле юкъван мектебдин 9-синифда клелдайла азадказ къуршахар къунай СССРдин жаванрин арада сад лагъай чка къур, 1972-йисуз СССР-да яшариз члехибурун арада чемпион хъайи Эсед Шагъмарданован твар вичинриниз сейли я. 10 йисуз Колумбияда тренервиле къвалахай адан твар ина вири дуьньядиз машгъур хъана. Колумбияда къвалахдайла 2000-йисуз Атлантада къиле феийи Олимпиадада адан гъилик тербия къачурбуру къизилдин 3, гимидин 1, буьруьнждин 1 медаль къазанмишнай. Къве йис инлай вилик вичин хайи ватандиз хтай Э.Шагъмарданова алай вахтунда Ахцегъа азадказ къуршахар къунай пагъливанар гъазурзава. Адан мурад чанда къуват авай лезги жегъилрикай вири дуьньядиз сейли жедай пагъливанар арадал гъун я.

КАВКАЗСКИЕ ТОСТЫ

Влюбился юноша в девушку другой национальности. Решил жениться на ней. Девушка сказала: "Я выйду за тебя замуж, но сперва сделай для меня сто дел". Начал парень выполнять ее капризы.

Сначала она заставила его залезть на скалу без единого выступа. Потом спрыгнуть с той скалы. Юноша спрыгнул и сломал ногу. Тогда она велела ему ходить и не хромать. И прочие были задания: переплыть реку и не замочить рук; остановить взбешенного коня и поставить его на колени; разрубить яблоко, которое девушка положила себе на грудь. Выполнил парень девяносто девять дел. Осталось одно. Тогда девушка сказала: "А теперь забудь своих мать и отца, и свой язык". Недолго думая, юноша вскочил на коня, взмахнул плетью и ускакал навсегда.

Этот тост за то, чтобы никогда не забывали тех, кто дал нам жизнь, и наш родной язык.

***

Ехал как-то человек из одного аула в другой. Дорога проходила среди гор, петляла между скал, вдоль утесов и пропастей. Вдруг ишак остановился - и ни с места. Хозяин стал дергать его, понукать. Ишак стоит как вкопанный. Стал хозяин ругать его скверными словами, обзывать, стегать плетью. Но ишак как стоял, так и остался стоять. Потом сам пошел. И тогда увидел человек за поворотом огромный камень, он только что упал, и если бы его ишак не остановился, то... Обнял хозяин животное и поблагодарил.

Так выпьем же за то, чтобы мы всегда прислушивались в споре к мнению другого человека, даже если он ишак!

***

У одного мудреца была дочь. К ней пришли свататься двое: богатый и бедный. Мудрец сказал богатому:

"Я не отдам за тебя свою дочь", - и выдал ее за бедняка. Когда его спросили, почему он так поступил, он ответил:

"Богач глуп, и я уверен, что он обеднеет. Бедняк же умен, и я предвижу, что он достигнет счастья и благополучия".

Если бы с нами был сегодня тот мудрец, он поднял бы чашу вина за то, чтобы при выборе жениха ценились мозги, а не кошелек.

***

Отара овец спускалась с гор в долину. Неожиданно с неба налетел орел, схватил и утащил ягненка. Все это видела маленькая птичка. Она решила: "А почему бы и мне не поступить, как орлу? Да и что ягненок, унесу-ка я целого барана".

Птичка взлетела повыше, сложила крылышки и бросилась вниз. Но дело кончилось тем, что она ударилась о бараний рог и убила насмерть.

- Муха тоже однажды хотела перекачать камень, - сказал чабан, держа на ладони мертвую птичку.

Так птичка, пожелавшая сравниться с орлом, добилась того, что ее сравнили с мухой.

Так выпьем же за то, чтобы наши желания совпадали с нашими возможностями!

КАК ПРОВЕРИТЬ КАЧЕСТВО ПРОДУКТОВ

МЯСО

Мясо животных в возрасте до 6 недель имеет окраску от светло-розовой до светло-красной и плотный белый внутренний жир. Мясо молодняка (до 2 лет) - светло-красного цвета с почти белым жиром. Мясо взрослых животных (2-5 лет) - сочное, нежное, красного цвета. У старых животных (старше 5 лет) мясо темно-красного цвета, жир желтый.

Доброкачественное мясо покрыто тонкой корочкой бледно-розового или бледно-красного цвета, в месте разреза - слегка влажное, плотное, эластичное. Мясной сок прозрачный, алый. Узнать, доброкачественное ли мясо, можно и таким способом - надавите на него пальцем: если образовавшаяся ямка быстро выровняется, значит, оно свежее.

О качестве мяса можно судить и по запаху. Для этого нагрейте вилку или нож и приколите мясо: если оно недоброкачественное, от ножа или вилки будет исходить неприятный запах.

Если прикоснуться пальцем к поверхности мороженого мяса, на ней появляется красное пятно. У повторно замороженно-го мяса поверхность красная, от прикосновения резко заметного пятна не образуется, жир розовый, а сухожилия окрашены в ярко-красный цвет. Когда уверенности в абсолютной свежести мяса нет, его лучше варить, а не жарить, поскольку при длительной варке бактерии, которыми оно может быть заражено, гибнут. Поджаривание же не гарантирует полной гибели находящихся в толще мяса болезнетворных микробов.

ПТИЦА

У птичьей тушки клюв должен быть глянцевитый, сухой, упругий, не иметь запаха. Слизистая оболочка ротовой полости блестящая, слегка розоватая, незначительно увлажненная, без запаха. Цвет кожи желтоватый, местами с розоватым оттенком, поверхность сухая. Мышечная ткань плотная, упругая. У кур и индеек - светло-розового, а у гусей и уток - красного цвета. Поверхность мышечной ткани слегка влажная, но не липкая.

Возраст кур определяют по лапкам. У старых кур кожа лапок грубая, желтоватого оттенка, ножки покрыты крупными чешуйками, а у молодых - кожа нежная, белая, с прожилками, ножки мягкие, покрыты мелкими чешуйками. У молодой курицы ярко-красный гребешок, задний палец лапки маленький. Возраст кур и петухов можно определить также по состоянию кончика грудной кости. У молодой птицы он не окостеневший и легко гнется.

У молодых гусей и уток лапки желтые, блестящие, а перепонки - хрупкие. Клюв - яркого цвета, концы перьев на крыльях не оббиты; вокруг зрачка - белый, а не желтый или голубой кружок.

У молодой индейки светлый гребень, ножки серые с гладкой поверхностью.

Молодую дичь распознают по тонкой коже под крылышками, а куропаток - по перьям: у молодых птиц перья остроконечные, у старых - закругленные.

Если под крылышками заметны зеленоватые или синеватые пятна или перо птицы начинает мокнуть, значит, дичь не свежая.

ЯЙЦА

Налейте в пол-литровую банку воду и растворите в ней столовую ложку соли, затем опустите яйцо. Если оно опустится на дно, яйцо свежее; если средней свежести, будет плавать где-то посредине; если же всплывет, яйцо в пищу не годится.

Качество яйца можно проверить на свет. Внутри испорченных яиц видны темные пятна. Разумеется, полностью доверять таким способам определения свежести яиц нельзя, так как при хранении могут возникнуть и другие явления, вызывающие, например, разложение белка, изменение вкуса и т.д.

Яйца уток и гусей часто бывают заражены возбудителями желудочно-кишечных заболеваний, а потому употреблять их в пищу нельзя.

На скорлупе яйца есть микробы, поэтому, прежде чем разбить яйцо, обязательно вымойте его.

ГАФАЛАГ

пайгарвал - секинвал
тангдах, са тангдахда авай - сад
хьтин, тай тир
кьувунун - дакун, ял акатун
тлакь атланвай - цвегь кумачир кас
кьве тах хьун - кьве пай хьун
хуруш кутун - тларун, тлал кутун
ментеш, пев - кар алакь
тийир инсан
ругь, ругьун - бурьян
сересар - айван
зарбахьан - бегун
куьх - кланчи, кламаш
юкьварар - кьуршахар
пуна - палатка
семерар - самарикай раснавай пурар

ВНИМАНИЮ НАСЕЛЕНИЯ!

1-го числа каждого месяца частная клиника "ОКИ" проводит день открытых дверей. Все желающие могут получить бесплатную медицинскую помощь.

Адрес: г. Гусар, улица Ф.Мусаева, 27
Тел: (0 138) 5-29-15

ОБЪЯВЛЕНИЯ

Фирме по изготовлению металлических дверей, решеток, перилл, ворот и т.д. требуются мастера.
Тел: 333-88-08. Руфат.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Sədaqət Kərimova Zəlihə Tahirovaya atası

Tahirov İsa Abdulla oğlunun vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

"Samur" Ləzgi Milli Mərkəzinin İdarə heyəti və "Samur" qəzetinin kollektivi Məmmədəğa Sərdarova həyat yoldaşı

Rakizə xanımın vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Şeydayev Ruslan Qılah oba kənd orta məktəbinin müəllimi

Qasimov Məhəmməd Mehman oğlunun vəfatı ilə əlaqədar onun ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir.

НАШ ПРЕДСТАВИТЕЛЬ

По всем вопросам, касающимся газеты "Самур" можно обращаться к нашему представителю в Гусарском районе - Сафарбеку Халефову.

Тел.: 5-29-15 р. 5-21-92 д. (850) 611-77-42

Самур

ДОРОГИЕ ЧИТАТЕЛИ!

На нашу газету можно подписаться коллективно и индивидуально. Годовая подписка составляет 24 тысячи манатов.

Редакция готова организовать продажу "Самур"а в любой точке Азербайджана и Российской Федерации. С вопросами можно обращаться по тел: 32-92-17; (850) 320-74-05

ŞAIR VƏ YAZIÇILARIN NƏZƏRİNƏ!

hörmətli qələm sahibləri! Azərbaycanın ləzgi sənətkarlarının əsrlər boyu ərsəyə gətirdikləri əsərlər ümumi ləzgi ədəbiyyatında özünəməxsus yer tutur. Dağıstanda yaşayan ləzgi sənətkarları ilə bağlı ayrı-ayrı toplular, antologiyalar olmasına baxmayaraq, Azərbaycanın ləzgi şair və yazıçılarının həyat və yaradıcılığına həsr olunmuş ayrıca toplu və kitab yoxdur. Ona görə də "Samur" qəzeti redaksiyası respublikamızın ləzgi klassikləri ilə yanaşı bütün yazarlarını əhatə edən antologiya hazırlamağı qərara almışdır. Bu xeyirxah və tarixi işdə şair və

yazıçılarımız, ziyalılarımız, oxucularımız, xalqın hər bir qədirdibən övladı bizə kömək edə bilərlər.

Odur ki, hər birinizdən klassiklərimizin, dünyasını dəyişmiş başqa sənətkarlarımızın həyat və yaradıcılığı ilə bağlı məlumatları redaksiyaya göndərməyinizi xahiş edirik. Hazırda yazıb-yaradan qələm sahibləri tərəcəmeyə-hal və şəkillə yanaşı bir neçə əsərini (çap olunmuş və ya olunmamış) redaksiyaya təqdim etməlidir.

Materialları redaksiyaya hər gün (şənbə və bazar günlərindən başqa) təqdim edə bilərsiniz.

"SAMUR"

САМУР

Главный редактор
Седагет КЕРИМОВА

Адрес редакции:
AZ 1073 Баку, Метбуат проспекти, 529-й квартал, Издательство "Азербайджан", этаж 3, каб. № 101.
e-mail: samur@nm.ru
http://www.samur.info

Расчетный счет
26233080000
1-й Ясамальский филиал
ОУАБ г.Баку
код 200037
ВОИН 130024708

Газета
зарегистрирована в
Министерстве печати и
информации
Азербайджанской
Республики. Рег.№ 78

Индекс: 5581
Тираж: 2000
Заказ: 3757
Тел: 32-92-17,
(850) 320-74-05